

همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجلات دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری با اصطلاحنامه کب

صغری درزی خلردی^۱ | سید علی اصغر رضوی^۲

۱. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران،

۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۰۸

چکیده

هدف: میزان همخوانی واژگان کلیدی مقاله‌های مجلات منتشر شده با درجه علمی - پژوهشی در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری با اصطلاحنامه کب می‌باشد.

روش پژوهش: پژوهش حاضر کاربردی و با روش تحلیل محتوا می‌باشد که تعداد ۵۱۲ کلید واژه از ۱۱۵ عنوان مقاله در ۳ عنوان مجله شامل علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی دارای درجه علمی - پژوهشی سال ۱۳۹۴ بررسی شده است.

یافته‌ها: براساس یافته‌ها ۴۶/۹ درصد اصطلاحات بکار رفته در مقالات که با اصطلاحنامه کب همخوانی دارند مربوط به مقالات مجله علوم زراعی می‌باشد. کلیدواژه‌های مقالات مجله آبخیزداری با ۳۷ درصد دارای بیشترین همخوانی نسبی و مقالات مجله علوم زراعی با ۲۹/۹ درصد دارای کمترین همخوانی نسبی می‌باشد. مقالات مجله آبخیزداری با ۵۴/۳ درصد دارای بیشترین نبود همخوانی کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه کب و مقالات مجله علوم دامی و شیلات با ۱۹ درصد دارای کمترین نبود همخوانی می‌باشد.

نتیجه گیری: کمتر از نیمی از کلیدواژه‌ها دارای همخوانی کامل هستند که نشانگر ناهماهنگی میان اصطلاحات نویسندگان، اصطلاحات موجود در اصطلاحنامه ها و جست‌وجوگران اطلاعات است که این امر ناشی از عدم آشنایی نویسندگان با واژگان کنترل شده می‌باشد همچنین کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها از لحاظ قواعد نگارشی و مفرد و جمع بودن یک دست شوند تا همخوانی بیشتری با اصطلاحنامه داشته باشند.

کلیدواژه‌ها: اصطلاحنامه کب، مقاله‌های مجلات، واژگان کنترل شده، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

استفاده از اصطلاحنامه‌ها هنگام نگارش مقاله‌ها، مشکلات ذخیره و بازیابی اطلاعات کماکان باقی است (حسینی زاده و رهادوست، ۱۳۸۹).

از دیگر چالش‌های حوزه ذخیره و بازیابی اطلاعات و بلکه بنیادی‌ترین آن نزدیک کردن زبان جویندگان و ارائه‌دهندگان اطلاعات است. در حوزه ذخیره و بازیابی اطلاعات، اصطلاحنامه مجموعه‌ای ساخت یافته از کلمات و واژه‌های برگزیده به شمار می‌آید که میان آنها روابط تعریف شده‌ای حاکم است. نمایه‌سازان از اصطلاحنامه به عنوان ابزاری برای سازماندهی و بیان محتوای موضوعی مدارک استفاده می‌کنند.

اصطلاحنامه کب^۲ در حوزه علوم کشاورزی و منابع طبیعی به عنوان اصطلاحنامه و ابزاری استاندارد جهت انتخاب کلیدواژه‌های مناسب و درست به کار می‌رود و استفاده از این اصطلاحنامه در انتخاب کلیدواژه‌ها نقش مهمی در بازیابی اطلاعات مورد نظر ایفا می‌کند. بدلیل عدم موفقیت دانشجویان در دستیابی به اطلاعات مورد نیاز در جست‌وجوی منابع، پژوهش حاضر درصدد است تا با بررسی و مطابقت کلیدواژه‌های بکار رفته در مقاله‌های مجلات میزان همخوانی با اصطلاحنامه را بررسی نماید.

استاندارد بودن کلیدواژه‌های بکار رفته در مقاله‌های مجلات موجب یکدستی کلیدواژه‌ها در ذخیره و بازیابی و همچنین در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز و کاهش ریزش کاذب خواهد شد. بررسی همخوانی کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه جهت انتخاب کلیدواژه‌های استاندارد ضروری به نظر می‌رسد.

با بررسی‌های بعمل آمده تاکنون پژوهشی در خصوص همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجلات با اصطلاحنامه کب در حوزه کشاورزی و به طور خاص در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری انجام نشده است. بیشتر پژوهش‌ها در زمینه همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجلات با اصطلاحنامه‌ها در حوزه پزشکی بوده است. انجام چنین پژوهشی می‌تواند گامی مؤثر در بهبود وضعیت ذخیره و بازیابی اطلاعات از طریق انتخاب

مقدمه

رشد سریع منابع اطلاعاتی در شبکه‌ها همراه با تحولات، نوآوری‌ها و پیشرفتهای به عمل آمده در شیوه‌های ارائه اطلاعات، باز آزمایی فنون مدیریت اطلاعات را ضروری ساخته است.

مجله‌های علمی در به روز نگه داشتن رشته‌های علمی اهمیت دارند و از جمله ابزارهای بازیابی اطلاعات علمی به شمار می‌آیند. کلیدواژه‌ها تعیین شده در مقاله‌ها ابزاری مهم در ذخیره و بازیابی اطلاعات هستند. در عصر حاضر از یک سو رشد تصاعدی اطلاعات علمی و گسترش زمینه‌های پژوهشی در علوم مختلف از جمله علوم کشاورزی و از سوی دیگر ضرورت صرفه جویی در وقت و هزینه محققان، دستیابی سریع، جامع و مانع به اطلاعات را ضروری می‌سازد و این امر وجود اصطلاحنامه‌های تخصصی را به عنوان ابزارهای ذخیره و بازیابی اطلاعات تأیید می‌کند. (اسدی اربابی، ۱۳۸۸).

اصطلاحنامه‌ها نقش مهمی در نظام‌های پیشرفته ذخیره و بازیابی اطلاعات برعهده دارند. کاربرد فرایند اصطلاحنامه‌ها به عنوان ابزارهای بازیابی اطلاعات، گستره و پهنه کارکردی آنها را در سراسر نظام‌های بازیابی اطلاعات توسعه داده است و نقش اصطلاحنامه‌ها در حال تغییر و دگرگونی است و ممکن است به عنوان یک ابزار مهم بازیابی اطلاعات باقی بمانند (اچیسون، ۲۰۰۰).

یکی از مشکلات مهم بازیابی اطلاعات در نظام‌های اطلاعاتی الکترونیکی، انتخاب کلیدواژه‌ها در ذخیره و بازیابی اطلاعات است. کلیدواژه‌ها ساختار موضوعی محتوا را آشکار می‌سازند و در طراحی پایگاه‌های کتابشناختی برای کمک به بازیابی اطلاعات ضروری است. یکدست نبودن کلیدواژه‌ها در این دو مرحله مانع بازیابی دقیق اطلاعات می‌شود. این مشکلات، مدت‌هاست با استفاده از اصطلاحنامه‌ها تا حدی برطرف شده است. اما به سبب ناآشنایی متخصصان حوزه‌های موضوعی با ماهیت، مفهوم، کارکرد و کاربردهای اصطلاحنامه و نیز بی توجهی، بی‌علاقگی و وقت نگذاشتن نویسندگان در

² CAB Thesarus

¹ Aitchison, J

کلیدواژه‌های استاندارد و مبتنی بر اصطلاحنامه توسط نویسندگان باشد.

از هنگام شکل‌گیری واژگان مهار شده تاکنون از جمله اصطلاحنامه‌ها تاکنون پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است. تاریخچه این پژوهش‌ها به مطالعات کرانفیلد^۱ در دهه ۱۹۶۰ باز می‌گردد. (بهمن آبادی، ۱۳۸۰).

در ایران جوکار و انواری (۱۳۸۵) به تحلیل ۳۰ عنوان کتاب در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی موجود در "فهرست آثار موجود در بازار" پرداختند و از نظر استفاده از زبان طبیعی یا کنترل شده برای بازیابی اطلاعات، در پایگاه‌های برخط کتابشناختی، نشان دادند که بازیافت مدارک مرتبط در رویکرد زبان طبیعی بیش از رویکرد موضوعی کنترل شده است.

فتاحی و ارسطوپور (۱۳۸۶) در بررسی میزان همخوانی سرعنوان‌های موضوعی فارسی با کلیدواژه‌های به کار رفته در عنوان و فهرست مندرجات ۴۷۲ کتاب فارسی در حوزه‌های علوم انسانی، علوم اجتماعی، علوم کاربردی و علوم محض نشان دادند که از نظر همخوانی کامل میان سرعنوان‌های موضوعی فارسی و کلیدواژه‌های عنوان و فهرست مندرجات کتاب‌های فارسی، تفاوت معنی‌دار است.

بهادری و بنی‌اقبال (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان میزان انطباق توصیفگرهای نمایه‌سازی و کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌های رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با اصطلاحنامه پزشکی فارسی و MESH به این نتیجه رسیدند میزان همخوانی توصیفگرهای انگلیسی به مراتب بیشتر از توصیفگرهای فارسی است و میزان همخوانی در کلیدواژه‌های فارسی و کلیدواژه‌های انگلیسی هر دو در سطح پایینی است.

بیگدلی، اسلامی و معرف زاده (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان کلیدواژه‌های مقالات پزشکی فارسی تا چه حد با اصطلاحنامه پزشکی فارسی همخوانی دارند؟ پرداختند. نتایج نشان داد از نظر همخوانی کامل و نبود همخوانی میان کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌های پزشکی فارسی با اصطلاحنامه

پزشکی فارسی، تفاوت معناداری وجود ندارد، اما از نظر همخوانی نسبی تفاوت معنادار است.

مسعودی و قاضی میرسعید (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان "سنجش میزان همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجله علوم پیراپزشکی با MeSH" پرداختند. یافته‌ها نشان داد ۲۴/۲ درصد کلیدواژه‌ها همخوان، ۳۵/۸ درصد همخوان نسبی و ۴۰/۰ درصد با اصطلاحات موجود در MeSH ناهمخوان بوده است.

گراس و تیلور^۲ (۲۰۰۵)، در پژوهشی با عنوان "ما چه به دست می‌آوریم، چه از دست می‌دهیم؟" با بررسی تأثیر استفاده از واژگان کنترل شده در نتایج جست‌وجوهای کلیدواژه‌های دریافتند بیش از یک سوم رکوردهای بازیابی شده در سرعنوان‌های موضوعی وجود دارند و در صورت نداشتن سرعنوان‌های موضوعی ممکن است جستجوگر بیش از ۸۰ درصد رکوردها را بازیابی نکند.

تئودوسیو، انجلیس و واکالی^۳ (۲۰۰۶) در بررسی همبستگی کلیدواژه‌های مقاله‌های زیست پزشکی با اصطلاحات سرعنوان‌های موضوعی پزشکی نشان دادند، همبستگی میان اصطلاحات سرعنوان‌های موضوعی پزشکی و کلیدواژه‌های انتخابی توسط مؤلفان در حد بالایی است.

گیل‌لیوا و آلونسو آرویو^۴ (۲۰۰۷) در پژوهشی تحت عنوان "کلیدواژه‌های داده شده توسط نویسندگان مقالات علمی در پایگاه داده توصیفی" دریافتند بیش از ۴۶ درصد کلیدواژه‌های مورد استفاده نویسندگان در حوزه‌های فیزیکی و مهندسی، کشاورزی و علوم و فناوری اطلاعات با توصیفگرهای موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط تطابق دارد.

نتایج تحقیق لئو^۵ (۲۰۰۹) در پژوهشی تحت عنوان "تأثیر اصطلاحات سرعنوان موضوعی مش بر جست‌وجوی اطلاعات اثربخش" نشان داد که در جست‌وجوی موضوع‌های تخصصی دانش موضوعی مهم‌تر از مهارت‌های زبانی است.

² Gross, T.; Taylor, A. G

³ Theodosiou, T., Angelis, L. & Vakali, A.

⁴ Gil-Leiva; I; Alonso- Arroyo, A

⁵ Liu, Y

¹ Cranfield

۳. آیا میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟
۴. آیا میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟
۵. آیا میان نبود همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر کاربردی بوده و با روش تحلیل محتوا می‌باشد. جامعه پژوهش شامل ۵۱۲ کلیدواژه مندرج در انتهای چکیده مقالات ۱۱۵ عنوان مقاله چاپ شده در ۶ عنوان مجله علوم کشاورزی فارسی در سال ۱۳۹۴ با دارای درجه علمی پژوهشی مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت علوم که در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری به چاپ رسیده می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات، سیاهه واری محقق ساخته است که دربردارنده اطلاعاتی از قبیل عنوان مجله، عنوان مقاله و حوزه موضوعی مقاله (علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات)، تعداد کلیدواژه‌ها که با اصطلاحنامه کب همخوانی کامل (همخوانی دقیق کلیدواژه با سرعنوان پذیرفته شده در اصطلاحنامه کب) داشته‌اند، تعداد کلیدواژه‌ها که با اصطلاحنامه کب همخوانی نسبی (همخوانی کلیدواژه با سرعنوان پذیرفته شده با تفاوت در جمع یا مفرد، ترتیب کلمات، تفاوت در جداسازی واژگان، و نیز تفاوت در واژه‌های کمتر یا بیشتر نسبت به آنها یا بخشی همخوان) داشته‌اند، تعداد کلیدواژه‌ها که با اصطلاحنامه کب همخوانی نداشته‌اند. (نبود کلیدواژه در اصطلاحنامه کب). همچنین بر اساس اینکه در هر یک از مقالات مجلات چه تعداد کلیدواژه دارای همخوانی هستند درجه بندی انجام گرفت. شماره‌گذاری از ۰ تا ۵ تعداد کلیدواژه‌های بکار رفته در مقالات مجلات است که با اصطلاحنامه کب همخوانی دارد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و برای آزمون فرضیه‌ها به دلیل

نوال، دگان و لو^۱ (۲۰۱۰) در پژوهشی تحت عنوان "کلیدواژه‌های نویسندگان در مقالات مجلات پزشکی" با بررسی حدود ۳۰۰ کلیدواژه به این نتیجه رسیدند که بیش از ۶۰ درصد کلیدواژه‌های اختصاص داده شده توسط مؤلفان با اصطلاحات به کار رفته در نمایه مربوط همخوانی دارد. والز و دیگران^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی تحت عنوان "روزآمدسازی واژگان کنترل شده از طریق تجزیه و تحلیل سیاهه پرس و جو" پرداختند. نتایج پژوهش مدلی را جهت اجرای آنالیز محتوای متن مجلات علمی ارائه داد که قادر به شناسایی سؤال‌های کاربران را در موتورهای جست‌وجو جهت بازیابی اسناد باشد و همچنین فرایند سؤال‌های و اصطلاحات انتخاب شده که شامل واژگان کنترل شده باشد را شناسایی کند.

پژوهش‌هایی که در پیشینه تحقیق آمده‌اند نشان می‌دهد، بررسی همخوانی کلیدواژه‌های مقالات با اصطلاحنامه‌ها بیشتر در حوزه پزشکی و اصطلاحنامه مش بوده است و تاکنون در حوزه کشاورزی در این زمینه پژوهشی انجام نشده است و به طور کلی مرور پیشینه‌ها نشان داد پژوهشی که به طور مستقیم و خاص در ارتباط با همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجلات دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری با اصطلاحنامه کب باشد انجام نشده است و این امر حاکی از جدید و نو بودن پژوهش حاضر می‌باشد.

هدف کلی پژوهش حاضر بررسی میزان همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجلات منتشر شده در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری با اصطلاحنامه کب می‌باشد تا بتواند بر اساس آن به سؤالات زیر پاسخ دهد.

۱. میزان تعداد کلیدواژه‌های بکار رفته در مقاله‌های مجلات چگونه است؟
۲. وضعیت همخوانی کلیدواژه‌ها در مقاله‌های مجلات حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات چگونه است؟

¹ Neveol, A., Dogan, R. & Lu, Z.

² Vallez and et.al.

در پاسخ به سؤال اول پژوهش: تعداد کلیدواژه‌های بکار رفته در مقاله‌های مجلات چگونه است؟

توزیع غیر نرمال داده‌ها، از آزمون "کای اسکوئر" و از طریق نرم افزار اس پی اس نسخه ۲۱ انجام شده است.

یافته‌ها

نسبی برخوردار می‌باشند و دارای توزیع پراکنده‌ای نمی‌باشند. در پاسخ به سؤال دوم پژوهش: وضعیت همخوانی کلیدواژه‌ها در مقاله‌های مجلات حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" چگونه است؟

بر اساس جدول شماره ۱ از ۱۱۵ مقاله منتشر شده، مقاله‌هایی که دارای ۴ کلید واژه ۴۴/۳ درصد بیشترین و مقاله‌های ۶ کلید واژه‌ای با ۹/۶ درصد کمترین میزان را داشته‌اند و این امر نشان می‌دهد که تعداد کلیدواژه‌های مقاله‌های منتشر شده از یکدستی

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد مقاله‌ها با تعداد کلیدواژه‌های موجود در هر مقاله

تعداد کلید واژه	تعداد مقاله	درصد نسبت به تعداد کل مقاله
۳	۱۳	۱۱/۳
۴	۵۱	۴۴/۳
۵	۴۰	۳۴/۸
۶	۱۱	۹/۶
مجموع	۱۱۵	۱۰۰

جدول ۲. توزیع فراوانی میزان سطوح مختلف همخوانی کلیدواژه‌ها

حوزه موضوعی	همخوانی کامل		همخوانی نسبی		نبود همخوانی		مجموع	
	تعداد کلیدواژه	درصد	تعداد کلیدواژه	درصد	تعداد کلیدواژه	درصد	تعداد کلیدواژه	درصد
آبخیزداری	۳۸	۱۶/۸	۶۷	۳۷	۵۷	۵۴/۳	۱۶۲	۳۱/۶
علوم دامی و شیلات	۸۲	۳۶/۳	۶۰	۳۳/۱	۲۰	۱۹	۱۶۲	۳۱/۶
علوم زراعی	۱۰۶	۴۶/۹	۵۴	۲۹/۹	۲۸	۲۶/۷	۱۸۸	۳۶/۸
مجموع	۲۲۶	۱۰۰	۱۸۱	۱۰۰	۱۰۵	۱۰۰	۵۱۲	۱۰۰

کلیدواژه مقالات مجله "آبخیزداری" با ۳۷ درصد دارای بیشترین همخوانی نسبی و مقالات مجله "علوم زراعی" با ۲۹/۹ درصد دارای کمترین همخوانی نسبی است و در زمینه نبود همخوانی مقالات مجله "آبخیزداری" با ۵۴/۳ درصد دارای بیشترین عدم همخوانی کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه کب و مقالات مجله "علوم دامی و شیلات" با ۱۹ درصد دارای کمترین ناهمخوانی می‌باشد.

در پاسخ به سؤال سوم پژوهش: آیا میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟

بر اساس جدول شماره ۲ از مجموع ۵۱۲ کلیدواژه، ۳۶/۸ درصد مربوط به "علوم زراعی" و ۳۱/۶ درصد مربوط به حوزه "آبخیزداری" و ۳۱/۶ درصد مربوط به "علوم دامی و شیلات" می‌باشد. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد از مجموع ۲۲۶ کلیدواژه که دارای همخوانی کامل بوده‌اند ۴۶/۹ درصد اصطلاحات بکار رفته در مقالات که با اصطلاحنامه کب همخوانی دارند مربوط به مقالات مجله "علوم زراعی" می‌باشد و مجلات "علوم دامی و شیلات" با ۳۶/۳ درصد و "آبخیزداری" با ۱۶/۸ درصد در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

در خصوص همخوانی نسبی کلیدواژه‌ها از مجموع ۱۸۱

جدول ۳. توزیع فراوانی میزان همخوانی کامل کلیدواژه‌ها بر اساس مجلات

مجموع	۵	۴	۳	۲	۱	۰	همخوانی کلیدواژه‌ها
							مجله
۳۴	۰	۱	۱	۹	۱۳	۱۰	آبخیزداری
۳۶	۰	۵	۱۰	۱۴	۴	۳	علوم دامی و شیلات
۴۵	۲	۳	۱۲	۲۰	۸	۰	علوم زراعی
۱۱۵	۲	۹	۲۳	۴۳	۲۵	۱۳	مجموع

$p=۳۶/۳۳۸$ $df = ۱۰$ $Sig=۰۰۰$

در پاسخ به سؤال چهارم پژوهش: آیا میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟

بر اساس جدول شماره ۳، میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" بر اساس آزمون کای اسکوتر ($p=۳۶/۳۳۸$) میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود ندارد.

جدول ۴. توزیع فراوانی میزان همخوانی نسبی کلیدواژه‌ها بر اساس مجلات

مجموع	۵	۴	۳	۲	۱	۰	همخوانی نسبی کلیدواژه‌ها
							مجله
۳۴	۱	۲	۸	۱۰	۱۰	۳	آبخیزداری
۳۶	۰	۲	۴	۱۳	۱۴	۳	علوم دامی و شیلات
۴۵	۰	۰	۲	۱۴	۲۰	۹	علوم زراعی
۱۱۵	۱	۴	۱۴	۳۷	۴۴	۱۵	مجموع

$p=۱۴/۹۶۸$ $df = ۱۰$ $Sig=۰/۱۳۳$

ندارد. در پاسخ به سؤال پنجم پژوهش: آیا میان نبود همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های علوم زراعی، آبخیزداری و علوم دامی و شیلات تفاوت معنی دار وجود دارد؟

بر اساس جدول شماره ۴ میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" بر اساس آزمون کای اسکوتر ($p=۱۴/۹۶۸$) میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود

جدول ۵. توزیع فراوانی میزان نبود همخوانی کلیدواژه‌ها بر اساس مجلات

مجموع	۴	۳	۲	۱	۰	نبود همخوانی کلیدواژه‌ها
						مجله
۳۴	۲	۸	۶	۱۳	۵	آبخیزداری
۳۶	۰	۱	۳	۱۱	۲۱	علوم دامی و شیلات
۴۵	۰	۱	۵	۱۵	۲۴	علوم زراعی
۱۱۵	۲	۱۰	۱۴	۳۹	۵۰	مجموع

p=۲۷/۹۱۹

df= ۸

Sig=۰۰۰

بر پایه نظر مورفی^۱ و همکاران (۲۰۰۳) علت این امر، آشنا نبودن این گروه از نویسندگان با واژگان کنترل شده است و یا متخصصان علوم کشاورزی به دلیل برخورداری از دانش موضوعی، لزومی به تسلط بر جنبه‌های مهارت‌های زبانی یا توجه به آنها در جست‌وجوهای موضوع‌های کشاورزی احساس نمی‌کنند. آشنایی نویسندگان مقالات و داوران مقالات با اصطلاحنامه کب و استفاده از آن در اختصاص کلیدواژه‌های استاندارد در حوزه کشاورزی به یکدستی کاربرد اصطلاحات درست و استاندارد در مقاله‌ها و در نهایت موجب بهبود عملکرد جست‌وجو و بازیابی اطلاعات خواهد شد. کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها از لحاظ قواعد نگارشی و مفرد و جمع بودن یک دست شوند. چرا که در بعضی موارد بدلیل عدم یکدستی در جمع و مفرد بودن واژگان، اصطلاح مورد نظر در اصطلاحنامه بازیابی نمی‌شد. بر اساس نتایج حاصل شده استفاده از اصطلاحنامه کب در مجلات کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی ساری در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و بیشتر کلیدواژه‌ها از کلمات موجود در عنوان استخراج گردیده است و بیانگر آشنا نبودن نویسندگان با اصطلاحنامه کب و اهمیت استفاده از کلیدواژه‌های استاندارد است.

بر اساس یافته‌ها میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" میان همخوانی کامل کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود

بر اساس جدول شماره ۵ میان کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" بر اساس آزمون کای اسکوتر (p=۲۷/۹۱۹) میان نبود همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

در صورتی که کلیدواژه‌ها با دقت و یکدستی و بر اساس اصطلاحنامه تهیه شوند به خوبی می‌توانند فرایند ذخیره و بازیابی اطلاعات را بهبود بخشند. بنابراین تعامل میان افراد ذینفع در فرایند تولید، ذخیره و بازیابی اطلاعات و ایجاد هماهنگی و یکدستی تا حد ممکن می‌تواند به بهبود نتایج جست‌وجوها و بهبود عملکرد پایگاه‌های اطلاعاتی و بهبود عملکرد جست‌وجوگران بیانجامد.

نتایج نشان داد، میان واژگان کلیدی مقاله‌های مجلات مورد بررسی و اصطلاحنامه کب حدود ۴۴/۱ درصد همخوانی کامل ۳۵/۴ درصد همخوانی نسبی و ۲۰/۵ درصد نبود همخوانی وجود دارد.

همچنین از میان همخوانی‌ها، اگرچه همخوانی کامل کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه کب بیشتر است اما کمتر از نیمی از کلیدواژه‌ها دارای همخوانی کامل هستند که نشانگر ناهماهنگی میان اصطلاحات نویسندگان، اصطلاحات موجود در اصطلاحنامه‌ها و جست‌وجوگران اطلاعات است. این امر ناشی از عدم آشنایی نویسندگان با واژگان کنترل شده است.

¹ Murphy, L.

کلمه باشد.

به منظور افزایش سطح همخوانی کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه به منظور استاندارد بودن و سهولت و یکدستی در نظام‌های ذخیره و بازیابی و دسترسی به اطلاعات مورد نیاز و کاهش ریزش کاذب استفاده از اصطلاحنامه کب در تطبیق کلیدواژه‌ها پیشنهاد می‌شود.

برگزاری دوره‌های آموزشی آشنایی با اصطلاحنامه کب برای اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی و کاربرد آن در دانشگاه به منظور یکدستی کاربرد اصطلاحات درست و استاندارد در مقاله‌ها و در نهایت به بهبود عملکرد جست‌وجو و بازیابی اطلاعات پیشنهاد می‌شود.

قرار دادن لینک اصطلاحنامه جهت سهولت در دسترسی و تطبیق کلیدواژه‌های انتخاب شده با اصطلاحنامه کب پیشنهاد می‌شود. انجام پژوهش‌هایی در زمینه همخوانی کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه با اصطلاحنامه کب و نیز اصطلاحنامه کشاورزی پیشنهاد می‌شود. پیشنهاد می‌شود بخش هیات تحریریه مجلات در بخش راهنمای نویسندگان به استفاده نویسندگان مقالات از اصطلاحنامه کب جهت مستند سازی و تطبیق کلیدواژه‌ها به منظور استاندارد سازی اصطلاحات به عنوان خط مشی مشخص تصمیماتی اتخاذ نماید. با توجه به اینکه بیشتر پژوهش‌های انجام شده در زمینه همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجلات مربوط به حوزه پزشکی می‌باشد انجام پژوهش‌های مرتبط در حوزه‌های دیگر نیز به منظور استاندارد سازی و بهبود سازماندهی و ذخیره و در نهایت بازیابی و افزایش مانعیت در جست‌وجوی اطلاعات، توسط کاربران نهایی پیشنهاد می‌شود.

منابع

اسدی اربابی، ع. (۱۳۸۸). رفتار اطلاع‌یابی محققان مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی شهر تهران. مجموعه مقالات دومین همایش کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، ۲۱-۲۳ آذر، تهران: کتابدار، ۳۰-۱۳ بهادری، ل.، بنی اقبال، ن. (۱۳۹۳)، میزان انطباق

ندارد. می‌توان نتیجه گرفت که حوزه‌های موضوعی مختلف تأثیری بر میزان همخوانی کامل کلیدواژه‌ها با اصطلاحنامه ندارد. در این رابطه فتاحی و ارسطوپور (۱۳۸۶) در پژوهش خود به نتیجه‌ای متفاوت رسیده‌اند. تفاوت معناداری میان حوزه‌های موضوعی مختلف (علوم اجتماعی، علوم انسانی، علوم محض، علوم کاربردی) به چشم می‌خورد. ممکن است به دلیل تفاوت در گروه بندی داده‌های گردآوری شده باشد و نوع مدارک (مقاله و کتاب) بررسی شده باشد.

یافته‌ها نشان داد میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی"، "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" میان همخوانی نسبی کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود ندارد. در این رابطه فتاحی و ارسطوپور (۱۳۸۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که از نظر همخوانی نسبی میان سرعنوان‌های موضوعی فارسی با کلیدواژه‌های عنوان و فهرست مندرجات کتاب‌ها، میان حوزه‌های مورد بررسی تفاوت معناداری وجود ندارد. به این ترتیب، در این دو پژوهش از این نظر همخوانی وجود دارد. بر اساس یافته‌ها میان کلیدواژه‌های مقاله‌های مجله‌ها با اصطلاحنامه کب در حوزه‌های "علوم زراعی" "آبخیزداری" و "علوم دامی و شیلات" میان نبود همخوانی کلیدواژه‌های مقاله‌ها با اصطلاحنامه کب رابطه معنادار وجود ندارد. در این رابطه فتاحی و ارسطوپور (۱۳۸۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که از نظر نبود همخوانی میان سرعنوان‌های موضوعی فارسی با کلیدواژه‌های عنوان و فهرست مندرجات کتاب‌ها، میان حوزه‌های مورد بررسی تفاوت معناداری وجود ندارد. به این ترتیب، در این دو پژوهش از این نظر همخوانی وجود دارد. از آنجا که کلیدواژه‌ها کلمات برآمده از متن و مرتبط با موضوع اصلی هستند در نقش نمایه یک متن علمی به شمار می‌روند و انتخاب درست کلیدواژه‌ها دسترسی مخاطبان را به اثر پژوهشی را تسهیل می‌نماید بنابراین پیشنهاد می‌شود متناسب با واژه‌های اصلی عنوان و مسئله تحقیق و در حد امکان با سرفصل‌ها تناسب داشته باشد و میانگین کلیدواژه‌ها ۵-۳

"Keywords given by authors of scientific articles in database descriptors". Journal of the American Society for Information Science and Technology, 58 (8), 1157-1187. Retrieved Sep. 26, 2011, from

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/asi.20595/pdf>

Gross, T.; Taylor, A.G. (2005). *What have we got to lose? The effect of controlled vocabulary on Keyword searching results*. College & Research Libraries, 66 (3), 212-230. Retrieved Sep. 26, 2011, from

<http://crl.acrl.org/content/66/3/212.full.pdf+html>.

Liu, Y. (2009). *The impact of Mesh (Medical Subject Headings) terms on information seeking effectiveness*. ACM SIGIR Forum, 43 (2). Retrieved Sep. 26, 2011, from

<http://dl.acm.org/citation.cfm?id=1670564.1670582&preflayout=flat>.

Murphy, L. S., et al. (2003). Searching biomedical databases on complementary medicine: The Use of controlled vocabulary among authors, indexers and investigators. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 3 (3), 1-13. Retrieved Sep. 26, 2011, from <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1472-6882-3-3.pdf>.

Neveol, A., Dogan, R. & Lu, Z. (2010). Author keywords in biomedical journal articles. *AMIA Annual Symposium Proceeding . National Library of Medicine Bethesda*, 13, 537-541. Retrieved Sep. 26, 2011, from http://ukpmc.ac.uk/articles/PMC3041277/pdf/amia-2010_sympproc_0537.pdf

Theodosiou, T., Angelis, L. & Vakali, A. (2006). *Exploring the correlation of biomedical article keywords to mesh terms*. International Special Topic Conference on Information Technology in Biomedicine, Ioannina – Epirus, Greece, Oct 26-28, 1-6. Retrieved Sep. 26, 2011, from

<http://oswinds.csd.auth.gr/papers/2006/itab06.pdf>

Vállez, M., and et al., (2015). *Updating controlled vocabularies by analysing query logs*, Online Information Review, 39(7), 870 – 884.

<http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/OIR-06-2015-0180>

توصیفگرهای نمایه سازی و کلیدواژه‌های پایان نامه‌های رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با اصطلاحنامه پزشکی فارسی و MESH. *دانش شناسی*، ۷(۲۳)، ۶۸-۵۳

بهمن ابادی، ع.ر. (۱۳۸۰). کاربرد اصطلاحنامه در بازیابی اطلاعات. فصلنامه کتاب، ۱۰۳-۷۷.

بیگدلی، ز.؛ اسلامی، آ.؛ معرف زاده، ع. (۱۳۹۴)، کلیدواژه‌های مقالات پزشکی فارسی تا چه حد با اصطلاحنامه پزشکی فارسی همخوانی دارد؟. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۶(۱)، ۱۱۴-۱۲۴.

جوکار، ع.؛ انواری، س. (۱۳۸۵). بررسی رویکردهای موضوعی (زبان طبیعی و کنترل شده) در بازیابی اطلاعات از پایگاه‌های پیوسته کتابشناختی. *کتابداری و اطلاع رسانی*، ۹(۴)، ۱۵۱-۱۶۴.

حسینی زاده، آ.؛ رهادوست، ف. (۱۳۸۹). مسائل اصطلاحنامه سازی در ایران از دیدگاه تهیه کنندگان اصطلاحنامه. *مجموعه مقاله‌های اولین همایش سالانه انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران*، ۱۶-۱۷ اسفند، (صص ۱۳۱-۱۴۰) تهران: کتابدار.

فتاحی، ر.؛ ارسطویور، ش. (۱۳۸۶). بررسی میزان همخوانی سرعنوانهای موضوعی فارسی با کلیدواژه‌های عنوان و فهرست مندرجات کتابهای فارسی در حوزه‌های علوم انسانی، علوم اجتماعی، علوم کاربردی و علوم محض. *کتابداری و اطلاع رسانی*، ۳(۱۰)، ۵۷-۸۰.

مسعودی، ف.؛ قاضی میرسعید، ج. (۱۳۹۵)، سنجش میزان همخوانی کلیدواژه‌های مقالات مجلات علوم پیراپزشکی با MeSH. *مدیریت اطلاعات سلامت*، ۱۳(۵)، ۳۶۶-۳۶۰.

Aitchison, J., Gilchrist, A., and Bawden, D. (2000), *Thesaurus Construction and Use: A Practical Manual*, 4th ed., Aslib, London

Dutta, B. and Majumder, K. and Sen, B. K. Classification of Keywords Extracted from Research Articles Published in Science. *Journals. Annals of Library and Information Studies*, 2008, 55(4), 317-333.

<http://eprints.rclis.org/13511/>

Gil-Leiva; I; Alonso- Arroyo, A. (2007).

Match keyword articles of journals in Sari Agricultural Sciences and Natural Resources university with The CAB Thesaurus

Soghra Darzi Khalrdi¹ | Seyed Ali Asghar Razavi²

1. PhD Student in Information Science, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran,
2. Assistant Professor, Department of Information Science, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran

Abstract

Objective: To match the keywords of article published in the scientific journals at the Sari Agricultural Sciences and Natural Resources university with CAB Thesaurus .

Methods: The present study used content analysis method and using the Checklist Keyword 115 Total 512 articles in three journals include crop science, animal science degree Watershed Management and Scientific - Research 1394 has been investigated.

Results: The results has 4 articles Keyword Articles 6 3/44% and 6.9% of the lowest key to have a word with the findings also show that 9/46 of terms used in articles that the CAB thesaurus are compatible with is related to articles in the journal crop Science.

3/54% of Watershed magazine articles with keywords that are most Mismatch The CAB Thesaurus and Journal of Animal Science and Fisheries is at 19 percent with the lowest non-compliance.

Conclusion: Less than half of keywords that are indicative of consistent inconsistency between the terms authors, the terminology in the thesaurus and the information seekers. This is due to the lack of controlled vocabulary authors.

Keywords are the rules for writing journal articles and singular and plural are the one hand. To be more consistent with the terminology.

Keywords: match, keyword of articles, CAB thesaurus, university of agricultural and natural science of Sari